קאמף איבער העגעמאָניע צווישן איד. שבטים פון די עלטסטע צייטן ביז צו דער קעגנוואַרט

פון מ. קאַרפּ

1. די תנ"ך תקופה

פון די אנאנסן פון דעם אראבישן מדבר, פון די לענדער ארום דעם פרת און חדקל, האבן אויסגעוואנדערט פאר־שיידענע גרופּן פון סעמיטישע שבטים קיין מערב. די וואנדערונגען שבטים האָ־בען גערעדט די זעלבע שפּראַך, גע־פירט דעם זעלבן לעבנסשטייגער, און געהאט די זעלבע זיטן און מנהגים. נאָר די נעמען זיינען געווען די אייג־ציקע סמנים וואָס האבן געמאכט דעם חילוק צווישן זיי.

לעבנדיק אלס פּאסטוכער האבן די וואנדערער נוט געקאנט, בלייבן אויף איין שטענדיקן וואוינאָרט; זיי האבן געדאַרפט זוכן נייע פּאשע און ברונ־מער פאר די סטאדעס שאף. אין קאמף פאר ווייץ פלעגער האבן די קרוב'שע שבטים געלעבט נוט תמיד בשלום. מען האט זיך געשלאגן איבער א גרי־נער לאנקע, איבער א ברונעם. דאס איז געווען די הויפּט סיבה וואס די קרוב"־שע שבטים און משפחות האבן זיך פאפרעמדט מיט דער צייט. אין אזא מצב האבן די סעמיטישע שבטים גע־לעבט אין דעם אראבישן מדבר, ארם, עבר הירדן, סני און א. וו.

אין דעם ספר בראשית ווערט דער־ציילט ווי תרח האט פאר־לאזט זיין זיינע קינדער אויסגעוואנדערט קיין כנען מערב, וואו אויפן וועג האבן טייל קינדער אויסגעשלאגן זייערע געצעלטן און דאָרט זיך באזעצט. דאן ווען איי־נער פון זיינע זין, אברהם, מיט זיין פּליטמעניק לוט זיינען אריבער דעם יר־דן. באלד איז אויסגעבראכן א קריג צווישן דער משפחה, טאקע צוליב פּאַ־שע, און לוט האט זיך אויף תמיד אפּ־געטיילט פון אברהם.

פון די שמ"שע שבטים אין מיט דער צייט געווארן צוויי הויפּט גרופּן, די אין מזרח זייט, ווי אשור, בבל, ארם, אראבישע שבטים, עמון, מואב, און די מערב באקאנטע אונטערן נאמען עברים. צווישן די עברים האבן זיך געדאנקענט די בני אברהם, מדין, צדן, ישמעל, עשו, עמלק און ישראל. אדער בני יעקב. פיל פון די עברים, איבער־הויפּט די בני ישראל, זיינען ווידער אויסגעוואנדערט קיין גושן; ווי די תורה דערציילט אונז איז די איינציקע סיבה פון דער אימיגראציע קיין מצ־רים געווען — דער הונגער.

די בני ישראל אין מצרים מיט די אלע איבעריקע שבטים פון די עברים "ערב רב" וואס האבן אין משך פון א לאנגער צייט געלעבט דארט, האבן זיך פארטיילט אין פארשיידענע שב־טים. לויט דער מסורה איז די פאר־טיילונג געווען אזוי: צען וועלטלאכע שבטים פון יעקב־ישראל, איינער פון דעם זעלבן שטאם־פאטער א פריסט־לאכער, שבט לוי, און צוויי שבטים פון יוסף דעם זון פון יעקב־ישראל, צוזא־מען דריינען. מיט וואס די שבטים האָ־בען זיך אונטערשיידעט ווערט ניט גאַ־נגענבן. די תורה דערציילט אונז אויך ניט אויב אלע שבטים האבן דארט גע־לעבט בשכנות. דער מדרש און תל־מוד ווייסן יא דערפון, אז דער פריסט־לאכער שבט לוי איז קיינמאל ניט גע־ווען פארשקלאפט ווי די אנדערע. אז זיי האבן קיינמאל ניט געדינט צום "עגל", אז דער "ערב רב", ד. ה. די ניט־ישראל'שע שבטים, אדער זייערע דורות, זיינען געווען די ערשטע אפּ־צוקערן די בני־ישראל פון משה'ס לע־רע. לויט דעם מדרש זיינען פריער ארויס פון מצרים די "בני אפרים" ניט ווארטנדיק ביז משה וועט ארגאניזירן די רעשט בני ישראל מיט די אנדערע ערב רב.

ארויסוואנדערנדיק פון מצרים האבן די בני ישראל געהאט אויסצושטיין צרות פון זייערע אמאליקע קרובים, פון די עמלקים, אדום, עמון און מואב. אחוץ עמלק און מדין האבן די בני־ישראל מיט זייערע ברידער ניט גע־וואלט מלחמה האלטן, אפילו ניט קיין פארטיידיקונגס קריגן. כנען גופא האָ־בען דאמאלסט פארכאפּט פעלקער וואס זיינען ניט געווען פון סעמיטישן אפּ־שטאם. באזונדערס האבן זיך דאמאלסט באפעסטיקט די ניט סעמיטישע פּלש־תים. די אלע פעלקער האבן זיך פאר־נומען מיט ערד־ארבעט, האנדל, מלאָ־כה, געבויט באפעסטיקטע שטעט און נשאפן א גרויסע קולטור. יענע צי־וויליזאציע איז ניכער ענלאכער געווען צו דער עגיפּטישער ווי צו דער סעמי־טישער, וועמעס מיינסטע שבטים א חוץ אין שור און בבל — האבן נאָך געלעבט אלס נאמאדן.

נאָר אין משה'ס צייטן האבן זיך אנגעהויבן צו פארטיילן איינצלנע שב־טים. דער שבט מנשה איז צעפאלן אין צוויי חלקים, די פּויערים האבן געזאָלט ווארטן אויף א נחלה און כנען גופא, בשעת די פאסטוכער פון דעם שבט האבן זיך באזעצט אין די דערא־בערטע טיילן פון מזרח זייט פון ירדן. אויך האבן זיך אין משה'ס צייטן באמערק־באר געמאכט די צוויי צאלרייכע שב־טים אפרים און יהודה, דער ערשטער האט געהאט דעם קרינספּירער יהושע בן נון אלס איר נשיא, דער צווייטער דעם נשיא כלב בן יפונה. ביידע פּי־רער זיינען געווען די איינציקע מענשן פון דור המדבר וועלכע האבן באַ־טראטן כנען.

נאָר משה'ס טויט האט יהושע אי־בערגענומען די פירערשאפט איבער אלע בני ישראל, ווידער ציינט זיך ארויס אז שבט אפרים איז געלונגען צו באקומען דעם גרעסטן איינפלוס איבער אלע שבטים. די ביינער פון יו־סף זיינען באגראבן געווארן אין שכם. אפרים, דער משכון איז געבליבן אין שלה אפרים. אפרים האט אויך באקומען דעם בעסטן און פרוכטבאר־סטען טייל פון לאנד. שפּעטער האט ווידער יהודה מיט דער חילף פון שמ־עון איינגענומען דעם גרעסטן טייל פון דרום ארץ־ישראל, א קליין שטיקל, דער שכן, בנימין. אלע אנדערע שב־טים האבן ניט געהאט אזא מזל. אלע צפון שבטים, אחוץ אפרים, האבן זיך נעמוזט לאזן צופרידן צו באזעצן די דערפער, בשעת די שטעט זיינען גע־בליבן פעסט אין די הענט פון די כנ־ענים.

אין די צייטן פון די שופטים זיי־נען די שבטים זעלטן ווען געווען פאר־אייניקט, מען קאן דערויבער ניט באַ־שטימען וועלכער שבט האט געשפּילט די אנפירנדיקע ראָלע. מען איז זיך משער אז די יעניקע שבטים האבן אָנ־געפירט די בני ישראל אדער א טייל פון זיי, וועלכע האבן ארויסגעגעבן פון זיך דעם צייטווייליקן שופט. זיכער איז, אז דער גייסטיקער צענטער פון לאנד איז געווען שלה און אנדערע שטעט אין אפרים ווי למשל שכם און בית־אל.

פון תנ"ך איז אונז באקאנט, אז דער שבט האט זיך צעטיילט אין צווייען. לאנדלאכע משפחות באדריינגט פון די שכנים, כנען, פּלישתים, האבן אָנגע־שפּארט ביז'ן סאמען צפון, איינגע־מענדיק פאר זיך לאנד. אויך ווערט ווייטער ניט דערמאנט דער שבט שמ־עון, זיכער האבן די ווילדע שכנ'שע עמלקים זיי הארט באדרענגט און די פארבליבענע האבן זיך אויסגעמישט מיט די בני יהודה, וועלכע האבן זיך מער פארמערט, מער ווי אנדערע שב־טים.

די בני אפרים האבן זיך אין דער תקופה פון די שופטים שוין געהאלטן פאר מיוחסים; שפּעטער איז דאס ווארט אפרתי געווארן א סינאנים אין העברעאישן מיטן ווארט מיוחס . . . . ווען נדעון האט מלחמה געהאלטן מיט מדין און דאן צוריקגעקערט זיך זיג־רייך פון פעלדצוג האבן די בני אפּ־רים זיך געפילט געקריינקט "פאר־וואס האט איר אונז ניט מיטגערופן" — האבן זיי זיך געקריגט מיט גדעונ'ען (שופטים ח, א.).

דער ערשטער אומגעלונגענער פּרואוו פון א אידישן מלך, אבימלך דער זון פון גדעון, איז געווען פון דער מו־טער־צד אן אייוואוינער פון שכם, אפּ־רים (שופטים ט, א.). ווען יפתח, א שופט פון מנשה־גלעד, האט זיך צו־ריק געקערט פון א מלחמה קעגן עמון, האבן ווידער די בני אפרים זיך גע־קאכט, פארוואס מען האט זיי ניט פריער געפרעגט איידער זיי זיינען ארויס אין קריג. פון דעם ווארט־וועק־סעל איז אויסגעבראכן א ברודער־קריג, און די מיגחסים, די בני אפרים האבן שלעכט אפּגעשניטן (שופטים יב). א מאן פון אפרים, מיכיהו, האט דאס פארפלאנצט דעם באקאנטן אפּנאט "פסל מיכיהו" ביז קיין דן און צפון (שופטים י"ז).

בית אל, שלה, שכם, זיינען געווען די גייסטיקע צענטערן פונם לאנד און די בני אפרים דער אנפירנדער שבט פון די אידן ביז צום חורבן שלה. אין עלי'ס צייטן איז די מאכט פון אפרים געבראכן געווארן, און זיים דאמאלסט האט ער ניט געקאנט מער קומען צו זיך אויף א לאנגער צייט.

דער צענטער פון לאנד איז אריבער אין בנימין. שמואל האט אויסגעוויילט שאול'ן, דעם זון פון קיש, פון שבט בנימין, אלס מלך פון אלע בני ישר־אל. אבער ניט שאול און ניט די בני ישראל האבן געוואלט מסכים זיין צו דעם אויסוואל. שאול אליין האט מוחל געווען דעם כבוד ווייל ער שטאמט דאך פון דעם קלענסטן שבט (שמואל א, ט, כח). די בני ישראל האבן ערשט דאמאלסט געגעבן זייער צושטי־מונג, ווען דער יונגער מלך האט באַ־וויזן צו באזיגן נחש דעם קעניג פון עמון (שמואל א, יא, יב).

בנימין האט נאָר אויף א קורצער צייט געשפּילט די הויפּט ראָלע פון די אידישע שבטים. באלד איז די הע־נעמאניע איבערגעגאנגען צו דעם צאל־ריכן שבט יהודה. דוד המלך, דער גרינדער פון דער דינאסטיע, האט באלד געמאכט דעם צענטער פון ארץ־ישראל אין דרום, ירושלים. א שטיקל קאנצע־סיע האט ער נעמוזט מאכן בנימינ'ען, וועמעס זין עס זיינען געווען די ערגסטע שונאים צו דוד'ס מלוכה. ער האט אויסגעוויילט ירושלים, וואס איז גע־לעגן צום גרעסטן טייל אין בנימינס נחלה — פאר דער הייליקער שטאט....

אבער קיינמאל זיינען די אידן מיט יהודה'ס העגאמאניע ניט צופרידן גע־ווען. אפילו דער מזל'דיקער דוד, וואס האט פארווירקלאכט אלע חלומות און האפענונגען פון פאלק האט זיי ניט נעמאכט פארגעסן די עולה. די גרעסטע פארדינסטן פארן אידישן פאלק, פאר ארץ־ישראל האט דאך געהאט דוד באַ־זיגט די שערלאכע שכנים, עמון, מו־אב, אדום, ארם, פארניכטעט די ערג־סטע שונאים פלשתים, עמלקים, ענט־גילטיק פארטיליקט די רעשטלאך פון די כנענים אין לאנד גופא, פאראייניקט דאס אידישע פאלק, און דאך ניט באַ־פרידיקט די בני ישראל, און דעשטוילט דעם אייפערזוכט פון די בני אפרים.

דאס האט זיך ארויסגעוויזן אמ־בולטסטן אין אן עת צרה. קוים האט אבשלום געמאכט א הויף־רעוואלוציע, דאן איז דאס פאלק אריבער צו אים. באלד האט א בן הר אפרים שבע בן בכרי פון בנימין געקאנט געוואונען א טייל פון די בני ישראל אויף זיין זייט. אפילו ביים איבערבעגן זיך נאָך די אלע ברידער מלחמות, האבן די בני ישראל זיך געהאלטן פאר אן עקסטרא "עם ישראל" און מיט קנאה געקוקט אויף דעם עם יהודה פארוואס זיי שטופּן זיך פאראויס אפּצונעבן כבוד זייער לאנדסמאן (שמואל ב', יט,מא־מג).

שלמה המלך, דער גרויסער חכם, האט אויך ניט געקאנט פארהיילן דעם ריס צווישן די בני ישראל. נאָך אין זיין צייט האט א מאן פון אפרים אויס־געהויבן די פאן פון דער פרידה אפי־לו דער בית המקדש אין ירושלים האט ניט געקאנט באיינפלוסן די בני אפּ־רים זיי זאָלן אויפגעבן דעם קאמף פאר דער העגאמאניע איבער די אידי־שע שבטים. ס'איז באשערט געווען אז דער מלך פון שלום זאָל שטארבן אין כבוד און איבערלאזן די פאראייניקטע אידישע מלוכה אזוי שטארק ווי ער האט זי איבערגענומען פון זיין פאַ־טער.

דער אומפעאיקער נאכפאלגער, רחב־עם, האט אבער געמוזט צוזעען דעם ביטערן גורל פון זיין מלוכה. אין אפּ־רים, אין שכם, האט ער געמוזט פארן זיך קרוינען פאר'ן מלך איבער די בני ישראל, און טאקע דארט האט דער הויפּטלינג פון אפרים, ירבעם, אים גע־שטעלט פאדערונגען, וואס זיינען גע־ווען געצילט, אז מען זאָל זיי ניט קאָ־נען באפרידיקן. ישראל, אונטער דער אנפירונג פון אפרים, האט זיך אויף תמיד אפּגעריסן פון דרום ארץ־ישראל, ד. ה. פון די שבטים בנימין, יהודה (שמעון) און א טייל פון לוי. בנימין האט זיך מער געפילט צוגעבונדן צו דרום ווי צו די צפון'דיקע שבטים, הגם זייער האט קענן דער דינאסטיע דוד איז געווען א מער בארעכטיקטער ווי דער האס פון אנדערע שבטים . . .

דער ריס איז געווען א נאטירלאכער, סאנקציאנירט אפילו פון א געטלאכן נבא שמעיהו (מלאכים א, יא) . . . . די דרום־שבטים האבן אלס פּאסטוכער אנגעפירט שטריינגער די מנהגים פון

(שלום אויף זייט פינף)

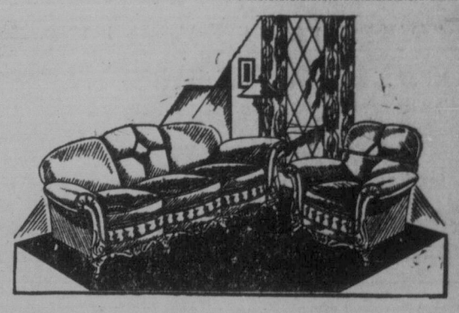

זאָל דער נייער יאָר ברייגגען צו אונזערע אידישע פריינט אין קאָסטאָמערס און צו אלע אידן

געזונט, רייכטום און פרייד.

און באקוועמלאכקייט אזא וואס מען געפינט אין איינעם פון אונזערע עקסקלוזיוו טשעסטערפילד סעטס

העכסטע קוואליטעט צו נידעריקע פּרייזן
לייכטע טערמינען אראנזשירט

SHAMES RELIABLE UPHOLSTERING CO.

963½ MAIN STREET PHONE 54 952

26 יאָר דערפארונג — 19 יאָר אפּהאלסטערינג אין ווינניפּעג

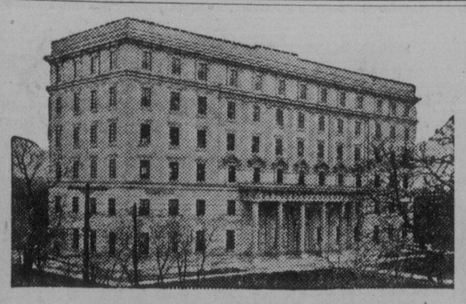

HEAD OFFICE — TORONTO, CANADA
(Occupied exclusively by the Company)

וואו זיינען אייערע סיזוינגס ?

יעדער מאָנאט ווערן טויזנטער פונטן אָפּגעשפּאָרט —

וואָס וואָלטן אָפּט אויסגעגעבן געווארן איידער דער יאָר איז אוועק אויף אומוויכטיקע זאכן. אכט פון יעדע צען מענער זיינען אָפּהייננגיק צום עלטער פון פינף און זעכציק יאָר. א מאנופעקטשורערס לייף ענדאומענט פּאָ־ליסי לייגט אוועק אייערע סיזווינגס וואס מען קאָן ניט דערגרייכן פון טעגלאכן דראנג אויסצוגעבן זיי. גאראנ־טירט אייער צוקונפט און באשיצט אייערע ליבע און טייערע.

Established 1887

THE MANUFACTURERS LIFE INSURANCE COMPANY

Branch Office: 300 Huron & Erie Bldg., Winnipeg

W. A. KENNEDY, C.L.U., Branch Manager
M. WAISMAN, General Agent

אונזערע בעסטע וואונשן פאר א פריילאכן ניי יאָר

מיר מאכן לעבער אין 4 און 6

פרעגט סילינדער סעם דעם רעגריינד מאן

מיר רעגריינדן אלע סאָרטן מאָטאָרס און אויף דעם ריכטיקן אופן ברייגגט אריין 4 אָדער 6 צו אונז און לאָזט עס אונז באטראכטן

כמעט יעדער אוטאָמאָביל וואס איז געפאָרן פון 15,000 ביז 20,000 מייל נויטיקט זיך אין רעגריינ־דינג. דאס וועט העלפן צו קריגן מער פליגקייט און קראפט נוצנדיק ווייניקער גאז און אויל.

טעלעפאָנירט 33 428 פאר ווייטערדיקער אינפאָרמאציע מער קראפט פאר אייך

J. DREVER

462 BALMORAL STREET

טעלעפאָן 33 428

אָטאָ און מאשין ארבעט פון אלע סאָרטן וועלדינג
צוזאמענשטויס ארבעט, סילינדער גריינדינג און א. וו.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו

ס. ראכוטין, פּרעזידענט

די גאנצע קאמפּאני ווינשט אלע אידע קאָסטאָמערס און פריינט

א יאָר פון געזונט און גליק

מיר דאנקען אלע אונזערע קאָסטאָמערס פאר זייער צוטרוי צו אונז אין פארלויף פון לעצטן יאָר און מיר האָפן צו שאפן נאָך א גרעסערע משפחה פון קאָסטאָמערס אין פארלויף פון קומענדיקן יאָר.

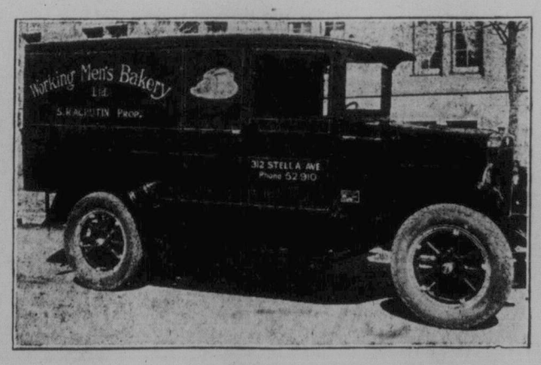

איך בין זיכער, אז יעדערער וואָס האנדלט מיט אונז איז צופרידן פון דעם ברויט און מיט דער גוטער אָרענט־לאכער באהאנדלונג.

איך באנוץ זיך מיט דער געלעגנהייט צו לאָזן וויסן דעם פּובליקום, אז מיר באקן פארשיידענע נייע ברויטן

און

אלערליי ברעקפעסט געבעקסן

פארשיידענע ראָלס און ספּעציעלע מאָן בייגל וועלכע זיינען באליבט ביי אלע קאָסטאָמערס, ווי אויך

ספּעשל שפּת חלה

פון אלע אונזערע ברויטן ווערט גענומען חלה

ס. ראכוטין, פּרעזידענט — מ. קאַווסקי, וויצע־פּרעזידענט
דוש. דוש. קאָרמאן, וויצע־פּרעזידענט — ס. האָפמאן, מענעדזשער

WORKINGMEN'S BAKERY LIMITED
CITY BREAD CO.

312 Stella Avenue Phone 52 910

דאס פּראבלעם ארויסצו־קריגן די בעסטע רעזול־טאטן פון אייערע

פוירנעס

איז איצט געלייזט

די סופּער סוקשיאָן מאשין

און די

נייע סיסטעם

רייניקט די פוירנעס שנעל און זיכער — רעדוצירט דעם קאָסט צו א מינימום. שאפט אפּ אייערע פוירנעס טראבלס!

א ווארימע היים היינטיקן ווינטער

שפּילער און זון

791 סעלקירק עוועניו

ווינשן אלע זייערע פאטראָניזירער און אלע אידן בכלל

א יאָר פון פרייד, געזונט און הצלחה

עס גייט צו ווינטער. זיינען אייערע פוירנעס אין גוטן צושטאנד ?

איר קאָנט היינטיקן ווינטער איינשפּאָרן א דריטל פון אייערע קוילן בילס!

די פוירנעס אין אייער היים זיינען אפשר זייער גוטע — באשולדיקט ניט אייערע פוירנעס, און עס קאָן זיין, אז די קוילן וואס איר נוצט, זיינען אויך גוטע.

גרויסע קוילן בילס מיט א קאלטער הויז קאָנען ניכער זיין די אורזאך וואס אייערע פוירנעס זיינען שמוציק. א פוירנעס וואס רייכערט קאָן לייכט אויס־געריינקט ווערן.

אונזער נייע קליניגג מאשין

וועט לייזן דאס פּראבלעם פון אייערע פוירנעס, און איר וועט האבן דעם פארגעניגן פון א ווארימער היים אין די קאלטע ווינטער מאָנאטן.

א הייגע פוירנעס מייגט א ריינע הויז. לאזט אונז אויסרייניקן אייערע פוירנעס איצט — איר וועט האבן א ציכטיקע און ווארימע הויז דעם גאנצן ווינטער בלויז פאר

$2.00

—איר וועט זיך מיט דעם איינשפּאָרן א סך געלט, איר וועט פארהיטן אייערע ווענט, קארפּעטס, קוירטענס, פוירניטשור, קלייידער און די גאנצע הויז.

טעלעפאָנירט 55 663

מיר וועלן קומען צו אייך מיט אונזער נייער מאשין און מיר וועלן גרינדלאך אויסרייניקן אייערע פוירנעס.

איר וועט זיין איבערראשט פון די רעזולטאטן!

SPELLER & SON

791 Selkirk Ave., Winnipeg